

Maade omgaae Loven, bortfæste Stedet, uden Tanke nemlig om, strax igen at sælge det, hvorimod han vel kan have til Hensigt, muligen, hvis Leilighed skulde tilbyde sig, engang at ville sælge det. Han kan da vente en dobbelt Fordeel af Gaarden, baade ved Bortfæstningen, og siden ved Salget. Jeg troer saaledes, at det meget let vil kunne hænde, at Paragraphens Bibeholdelse kunde komme til at stride mod det Niemed, som man ved denne Bestemmelse har villet fremme. Der er i Forbindelse hermed een Betragtning, som jeg endnu skal berøre, og det er den: Vedkommende Fæstters Arvinger skulle, efter Lovforslaget, støtte deres Haab om at faae Gaarden i Fæste, eller at blive i Besiddelse af deres Fædrenes Gaard, derpaa, at vedkommende Lehns- og Fideicommissbestidder, ligesom han hidtil har fulgt den Regel, at Stedet fæstes bort til Familien, saaledes vil han ogsaa i Tilfælde af Salg følge den samme Regel. Men altsaa, Garantien er alene Haabet om at vedkommende Lehns- og Fideicommissbestidders Humanitet skal føre dertil, og nu troer jeg, at jo mere at Fæsteren vil søge at forbedre sin Retsskilling ved nye Love, desto snarere troer jeg, at Godsbestidderen paa den anden Side vil føle sig opfordret til ei alene at lade sig bestemme af Humanitet, men ogsaa at gjøre Brug af sin fulde Ret. Der er anført en dobbelt Grund for, at denne Paragraph skal udgaae, den ene Grund har jeg nu omtalt, og det er den, at den ikke er til nogen Nytte men mulig endog til Skade, og det er den Grund, som har bevæget mig til at tiltræde de øvrige Herrers Mening, som ere Medlemmer af Udvalget, om at Paragraphen bør udgaae. Den anden Grund, som derfor er anført, er den, at der i Paragraphens Bestemmelser skulde sees en Tendents til at vedtage Noget, der skulde indeholde et Princip, som kan finde sin Anvendelse ved Afgjørelsen af det almindelige Spørgsmaal om Fæstevæsenets Overgang til Selveiendom. Man mener, at man her ikke ved denne Leilighed skal fastsætte noget, hvorved man forgriber Afgjørelsen af det store Spørgsmaal om Fæstevæsenets Overgang til Selveiendom i Almindelighed. Jeg maa nu udtale, at denne Grund ikke er tilstede for mig. Saaledes som jeg opfattede

de Herrers Mening, der have stillet det Endringsforslag, som vedtoges ved anden Behandling, og som nu foreligger som § 5, saa er deres Anskuelse den, at det ikke er tilstrækkelig for Fæstefamilierne, at man her alene, om jeg saa maa sige, giver dem en moralsk Garanti, men at man vil give dem en retlig Garanti, og man vil sikke dem paa den Maade eller derved, at Fæsternes Livsarvinger tilsikkes en vis Dvotadeel af Fæstestedets Salgs-Værdi. Er det denne Anskuelse, som har fremkaldt Paragraphen, og hvis man nu vil stille et Forslag ved denne Lovs tredie Behandling, som skal slutte sig til denne Anskuelse, da mener jeg, at det vel kunde være skeet og det paa følgende Maade. I det Dieblit, man ikke lader sig nøie med den moralske Garantie, men man vil give Fæsternes Livsarvinger en vis begrændset retlig Adkomst til Fæstestedet, er det dem ligegyldigt, eller ialtsald af mindre Betydning, om den, der eier Godset, er Fideicommissbestidderen, ellerom Godset er solgt til en Trediemand; de behøve jo da ikke at stole paa Vedkommendes Humanitet, men paa deres gode Ret, som de i fornødent Fald kunne gjøre gjældende ved Domstolene. Jeg troer altsaa, at man under hiin Forudsætning maatte tilskede vedkommende Godsbestidder, at sælge Godset til hvem han vil. Dernæst, hvad angaaer det Tilfælde, at Gaarden bliver fæsteledig, da vilde jeg ikke have, at Regelen skulde være den, at Gaarden absolut skal sælges. Min Mening er, at naar Godsbestidderen ikke kunde enes med Vedkommendes Livsarvinger om Salget, skulde det være dem tilladt at accordere om Fæste, og kun, hvis ingen af Delene lod sig gjøre, skulde Regelen være den, at det fæsteledige Sted skulde sættes til Auction, og en Fjerdedeel af Kjøbesummen da tilfalde den sidste Fæsters Livsarvinger — naturligtvis med den Indskrænkning, at de tre Fjerdedele af Kjøbesummen, hvis Gaarden ikke allerede tidligere var solgt bort fra Fideicommisset, men endnu laa under Samme, skulde være i Behold for Fideicommissbestidderens Familie. Ifølge det, som blev vedtaget ved anden Behandling, havde det været min Hensigt til tredie Behandling at stille et saadant Forslag; men det blev mig imidlertid i den korte Tid umuligt, da jeg hverken i Sa-